

LA PÀGINA DE ▶ ESCOLA POLITÈCNICA SUPERIOR D'ENGINYERIA DE MANRESA (EPSEM-UPC)

80 anys d'UPC i un futur molt clar

▶ L'escola minera nascuda a les aules de l'institut Lluís de Peguera viu un moment d'inflexió marcat pel projecte Fàbrica Nova

E. ROSANAS SANFELIU. MANRESA

■ Era el 1942 quan l'embrió de l'actual EPSEM va començar a caminar. Ho va fer com a Escola de Capatassos Facultatius de Mines amb l'objectiu de formar els professionals que havien de donar resposta a les necessitats de l'activitat industrial pròpia de la zona centrada en la mineria. S'ubicava a les aules del que ara és l'institut Lluís de Peguera on va ser fins que dos anys abans d'integrar-se a la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC), el 1974, va traslladar-se a la seu actual a l'avinguda de les Bases de la capital del Bages.

Aquesta no és però, la ubicació definitiva del centre. El futur de l'EPSEM passa per la Fàbrica Nova, una iniciativa de la UPC i l'Ajuntament de Manresa que reunirà en un mateix espai diverses iniciatives d'un itinerari formatiu tecnològic que abraçarà des de la formació secundària postobligatòria fins al doctorat, passant pels graus i els màsters de l'EPSEM i la formació contínua. Es convertirà, així, en un node de coneixement basat en la tecnologia, l'empresa, la ciutat i el territori. Si tot segueix el calendari previst, les obres començaran el gener del 2024.

Amb aquest horitzó, l'EPSEM celebra aquest 2023 els seus primers 80 anys de vida, un aniversari especial que dona l'oportunitat de repassar tot el que ha estat i representat aquesta escola.

De capatassos a enginyers

L'activitat minera de la zona va requerir la creació d'una escola que formés els capatassos de facultatius de mines. La pròpia evolució de la indústria va condicionar el canvi cap a una escola de pèrits de mines i fàbriques mineral·lúrgiques i metal·lúrgiques i, més endavant, per una escola d'Enginyeria tècnica minera. Va ser el 1972 que es van integrar els estudis d'Enginyeria Tècnica Industrial i, amb la integració a la UPC, es van anar configurant l'oferta d'estudis actual que, a banda de l'Enginyeria dels Recursos Minerals i el seu Reciclatge, també inclou Enginyeria Química, Enginyeria Mecànica, Enginyeria Electrònica industrial i Automàtica i dos graus que només es poden fer a Manresa: Enginyeria d'Automoció i Enginyeria de Siste-

Alumnes a l'exterior de l'Escola de Capatassos Facultatius de Mines, l'any 1955

FOTOGRAFIES DE: ARXIU UPC

Celebració dels 80 anys amb exdirectors, el director actual, el rector Crespo, el conseller Nadal i l'alcade Aloy, el 2023

mes TIC. Pels qui volen complementar la seva formació, l'EPSEM també ofereix dos màsters -el curs 2024-2025 ja seran tres- i dos postgraus. Actualment, 1.000 estudiants cursen algun d'aquests estudis que fan possibles 160 docents i investigadors i 40 persones d'administració i serveis.

La recerca, al punt de mira

A banda de la docència, l'EPSEM ha treballat sempre per impulsar la recerca del centre amb l'arrencada de projectes de recerca nacionals i internacionals i la publicació de milers d'articles científics de màxim nivell. Per fer-ho possible, actualment, l'EPSEM disposa d'un programa propi de doctorat en Recursos Naturals i Medi Ambient. El volum de projectes de

transferència tecnològica adjudicats a l'EPSEM suposen 1,5 milions d'euros anuals. Compta amb un grup de recerca propi reconegut i finançat per la Generalitat de Catalunya format per 35 persones, i la participació d'investigadors de 13 grups de la UPC. També disposa d'un centre específic de recerca amb segell TECNIO.

EPSEM i territori

Un dels objectius històrics de l'EPSEM ha estat donar resposta a les necessitats de la indústria i les empreses del territori, començant pel sector miner. Una mostra d'aquesta relació estreta és el Museu de Geologia Valentí Masachs, que s'ubica a la mateixa escola i on s'exposen els minerals i el seu aprofitament a la vida quotidiana.

El projecte a la Fàbrica Nova continuarà servant al propòsit de servir el territori que, de moment, deixa prop de 140.000 hores anuals de pràctiques a les empreses. Crear, retenir i atraure talent és clau per incrementar l'activitat social i econòmica de la zona i fer de l'EPSEM, «una peça per a l'equilibri territorial imprescindible», tal com recalca l'actual director del centre, Pere Palà.

Els reptes pendents

Una de les iniciatives que en marxa és el TechLab Manresa, un programa obert a la ciutadania i al territori que ofereix activitats al voltant de la tecnologia i un equipament avançat d'accés obert amb què es vol acostar i democratitzar les STEM entre la ciutadania.

Deu dates clau per a la Politècnica

- ▶ 1942: Es crea l'Escola de Capatassos Facultatius de Mines.
- ▶ 1957: L'escola adopta el nom d'Escuela Técnica de Peritos de Minas y Fábricas Mineralúrgicas i Metalúrgicas.
- ▶ 1964: Torna a canviar el nom per Escuela de Ingeniería Técnica Minera.
- ▶ 1972: S'integra a la Universitat Politècnica de Catalunya. S'inicien els estudis d'Enginyeria Tècnica Industrial.
- ▶ 1992: Comença el Programa de Doctorat de Recursos Naturals i Medi Ambient. La primera tesi es llegeix el 1998.
- ▶ 2002: Se sol·licita la primera patent de l'escola.
- ▶ 2005: Es comença a impartir el 2n cicle d'Enginyeria de Mines. L'escola adopta el nom actual: Escola Politècnica Superior d'Enginyeria.
- ▶ 2015: Es crea el Departament d'Enginyeria Minera, Industrial i TIC, que té la seu a l'EPSEM.
- ▶ 2014: Primer projecte R+D+i competitiu del pla HORIZON 2020 de la Commission of European Communities.
- ▶ 2023: L'EPSEM fa 80 anys.

Com en la majoria d'escoles d'enginyeria, a l'EPSEM la presència d'estudiants noies és molt menor que de nois. El curs 2022-2023, del miler d'alumnes matriculats al centre, només l'11,6% han estat dones, una dada que costa que millori per molts factors diferents. Per aconseguir-ho, tant la UPC com les escoles tenen diverses iniciatives en marxa, per visibilitzar referents.

Amb el projecte de la Fàbrica Nova, a més a més, també s'ha tingut en compte la perspectiva de gènere per tal de crear un espai feminista que posi les dones al centre, tant en el disseny dels espais, com en la governança o en la direcció, la conceptualització i el disseny de les activitats.